

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»

Соломія Ткач

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНІ:
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Монографія

Львів – 2015

УДК 330.131.7:330.322:332.1

Т 48

Рекомендовано до друку Вченою радою ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» (протокол № 9 від 23.09.2015 р.)

Науковий редактор:

С. О. Іщук

доктор економічних наук, професор, завідувач відділу розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»

Рецензенти:

М. І. Мельник

доктор економічних наук, с.н.с.
(ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України», завідувач сектору просторового розвитку);

С. В. Захарін

доктор економічних наук, с.н.с.
(Київський національний лінгвістичний університет Міністерства освіти і науки України, професор кафедри менеджменту)

Ткач С. М.

Т 48 Управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні: теоретичні основи та прикладні аспекти : монографія / С. М. Ткач. – Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2015. – 234 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

ISBN 978-966-02-4252-4 (серія)

ISBN 978-966-02-7741-0

У монографії обґрунтовано теоретичні основи дослідження управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні. Розроблено методичний підхід до комплексного оцінювання ризиків інвестиційної діяльності в регіоні. Виявлено ключові тенденції та проблеми інвестиційної діяльності у Львівській області. Проведено комплексне оцінювання ендо- та екзогенних ризиків інвестиційної діяльності регіону. Сформовано методологічний підхід до вибору напрямів зниження ризиків інвестиційної діяльності в регіоні. Розроблено концептуальний підхід до формування механізму управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні та пропозиції щодо його вдосконалення.

Для держаних службовців, економістів, менеджерів, зацікавлених практиків, наукових і науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів.

УДК 330.131.7:330.322:332.1

ISBN 978-966-02-4252-4

ISBN 978-966-02-7741-0

© С. М. Ткач, 2015

© ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНІ	11
1.1. Економічна сутність і види ризиків інвестиційної діяльності на рівні регіону	12
1.2. Місце ризиків інвестиційної діяльності в економічній безпеці регіону.....	28
1.3. Особливості управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні.....	36
1.4. Нормативно правова та інституціональна база регулювання інвестиційної діяльності в Україні	52
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНІ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	71
2.1. Методичні підходи до оцінювання ризиків інвестиційної діяльності на регіональному рівні.....	72
2.2. Аналіз динаміки розвитку та ефективності інвестиційної діяльності у Львівській області.....	82
2.3. Оцінювання рівня ризиків інвестиційної діяльності в регіоні	94
2.4. Визначення впливу ризиків на ефективність інвестиційної діяльності у Львівській області	112
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	121
3.1. Прогнозування ризиків інвестиційної діяльності в регіоні.....	122
3.2. Напрями зниження ризиків інвестиційної діяльності в регіоні	133
3.3. Удосконалення механізму управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні	147
ПІСЛЯМОВА	166
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	172
ДОДАТКИ	197

CONTENTS

PREFACE	5
CHAPTER 1. THEORETICAL BASE OF RESEARCH OF INVESTMENT ACTIVITY RISKS MANAGEMENT IN A REGION	11
1.1. Economic essence and types of investment activity risks at regional level	12
1.2. Place of investment activity risks in economic security of a region	28
1.3. Specifics of investment activity risks management at regional level	36
1.4. Legislative and institutional base of investment activity regulation in Ukraine	52
CHAPTER 2. COMPLEX ANALYSIS AND EVALUATION OF INVESTMENT ACTIVITY RISKS IN A REGION (ON THE EXAMPLE OF LVIV REGION)	71
2.1. Methodical approaches to evaluation of investment activity risks at regional level	72
2.2. Analysis of development dynamics and efficiency of investment activity in Lviv region	82
2.3. Evaluation of investment activity risks level in the region	94
2.4. Determination of risk influence on efficiency of investment activity in Lviv region	112
CHAPTER 3. WAYS OF IMPROVEMENT OF INVESTMENT ACTIVITY RISK MANAGEMENT AT REGIONAL LEVEL	121
3.1. Prognostication of risks of investment activity in a region	122
3.2. Directions of reduction of investment activity risks in a region .	133
3.3. Improvement of investment activity risk management mechanism at regional level	147
EPILOGUE	166
BIBLIOGRAPHY	172
APPENDIXES	197

ПЕРЕДМОВА

Ризик – це міст між метою і її досягненням

М. І. Ткач, мій батько

У сучасних умовах трансформації вітчизняної економіки інвестиції виступають базовою передумовою для забезпечення сталого розвитку регіонів. Як свідчить практика, упродовж останніх років інвестиційне забезпечення розвитку регіонів є незадовільним, ключовою причиною чого є поява нових і посилення наявних ендо- й екзогенних ризиків інвестиційної діяльності. Ці ризики впливають на погіршення інвестиційного клімату в регіонах і, відповідно, на обсяги інвестицій, залучених в економіку. З огляду на євроінтеграційний вектор розвитку України і процеси децентралізації влади виникає актуальна потреба в ґрунтовному дослідженні управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні.

Дослідженню теоретико-методологічних і прикладних положень управління ризиками присвячено праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: Б. Андрушківа, В. Базилевича, Дж. Банністера, З. Васильченко, В. Вітлінського, В. Галасюка, В. Гранатурової, А. Джонса, А. Камінського, В. Кравченка, Є. Кузьміна, І. Мойсеєнко, Ф. Найта, В. Осецького, А. Пересади, Р. Пікус, А. Старостіни, В. Федоренка, Р. Чаретта, А. Чухна, О. Ястремської та інших. Проблематика розвитку інвестиційних процесів на мезорівні знайшла своє відображення у працях: О. Амоші, Ю. Бажала, З. Варналія, В. Гейця, З. Герасимчук, М. Долішнього, С. Захаріна, І. Балабанова, І. Бланка, Є. Бойка, Н. Внукової, В. Ковальова, А. Мельник, М. Мельник, Г. Румянцевої, М. Хвесика, А. Чухна та інших.

Не зважаючи на існуючий доробок вчених, проблематика ризиків інвестиційної діяльності залишається неповністю розкритою. Зокрема потребують подальшого вивчення та удосконалення теоретико-методологічні аспекти, пов'язані з поглибленням теоретичних, методологічних і практичних положень щодо дослідження ризиків інвестиційної діяльності, аналітичні аспекти, які полягають в ідентифікації та оцінюванні рівня ризиків, й організаційно-економічні аспекти, які створюють підґрунтя для удосконалення механізму управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні.

Наведені положення зумовили актуальність, наукову і практичну цінність представленої монографії, її основні цілі та завдання дослідження. *Метою роботи* є обґрунтування науково-методологічних положень і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні. Відповідно до мети і завдань дослідження структура монографії складається з: передмови, трьох розділів, післямови, списку використаних джерел і додатків.

У *першому розділі* монографії розкрито і поглиблено теоретичні основи дослідження ризиків інвестиційної діяльності в регіоні. Зокрема, здійснено історичний екскурс виникнення поняття «ризик» і його формування як економічної категорії, у тому числі в контексті здійснення інвестиційної діяльності. На основі узагальнення наявних підходів запропоновано авторську дефініцію «ризиків інвестиційної діяльності в регіоні». Розкрито функції та представлено класифікацію ризиків інвестиційної діяльності. Визначено місце ризиків інвестиційної діяльності в економічній безпеці регіону. Розкрито особливості управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні. Запропоновано авторську дефініцію «механізм управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні» та здійснено систематизацію методів управління ризиками інвестиційної діяльності регіональних органів влади. Проведено огляд нормативно-правової та інституційної бази регулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Другий розділ монографії присвячений комплексному аналізу та оцінюванню ризиків інвестиційної діяльності у Львівській області на основі запропонованої методики, згідно з якою передбачено визначання інтегрального індексу внутрішніх регіональних ризиків інвестиційної діяльності на основі оцінки детермінуючих показників, що характеризують рівень ризиків в економічній, соціальній, технічній, екологічній і криміногенній сферах регіону. Виявлено ключові тенденції та проблеми інвестиційної діяльності у Львівській області. Проведено комплексне оцінювання ендо- та екзогенних ризиків інвестиційної діяльності регіону. Встановлено рівень внутрішніх регіональних ризиків та оцінено спільний вплив сукупності факторів тих ризиків за кожною сферою прояву на ефективність інвестицій у Львівській області.

У *третьому розділі* монографії здійснено пошук шляхів вдосконалення управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні. У рамках цього побудовано прогноз рівня ризиків інвестиційної діяльності у Львівській області. Сформовано методологічний підхід до вибору напрямів зниження ризиків інвестиційної діяльності в регіоні. Розроблено концептуальний підхід до формування механізму управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні, в рамках якого конкретизовано принципи взаємодії регіональних органів влади зі суб'єктами інвестиційної діяльності, розроблено пропозиції щодо вдосконалення управління ризиками в розрізі складових механізму (організаційна, інформаційна, аналітична, методологічна і контрольна), що дає можливість підвищити ефективність управління ризиками інвестиційної діяльності на рівні регіональних органів влади.

Монографія підготовлена в рамках основних напрямів науково-дослідної роботи ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», а саме «Моніторинг та оцінка інвестиційної привабливості областей Західного регіону України», «Оцінка інвестиційної діяльності в регіоні і визначення важелів підвищення її ефективності», «Напрями модернізації основного капіталу в регіоні».

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні акти, матеріали Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України, Львівської обласної державної адміністрації, статистичні дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Львівській області, Євростату, аналітичні матеріали міжнародних рейтингових агентств, монографічні та фундаментальні дослідження зарубіжних і вітчизняних учених, матеріали науково-практичних конференцій та аналітичні розрахунки, виконані у процесі проведення дослідження.

Автор висловлює щиро подяку своїй сім'ї, яка підтримувала і власним прикладом спонукала до наукових пошуків. Окрема подяка науковим консультантам за натхнення та фаховий супровід: д.е.н., проф. В. С. Кравціву, д.е.н., проф. С. О. Іщук, д.е.н., с.н.с. С. Л. Шульц, д.е.н., с.н.с. М. І. Мельник, д.е.н., с.н.с. С. В. Захаріну, д.е.н., проф. Н. А. Мікулі, д.е.н., проф. Г. М. Захарчин, к.е.н., доц. Г. І. Румянцевій, к.е.н., доц. О. І. Юринець, к.е.н., доц. Й. С. Ситнику, к.е.н., с.н.с. П. В. Жуку. Окрім того, велика подяка всім колегам, які допомагали в процесі дослідження.

PREFACE

Risk is the bridge between the goal and its achievement

M. I. Tkach, my father

In current terms of national economy transformation the investment tends to be the basic precondition of maintenance of regions' sustainable development. The practice shows that the investment maintenance of regions' development has been poor during the last couple of years due to emergence of new and strengthening of existing endo- and exogenous risks of investment activity. The risks influence the deterioration of investment climate in the regions and, in its turn, the volumes of investment attracted into the economy. The European integration vector of Ukraine's development and state authority decentralization processes bring about the urgent need of thorough research of investment activity risks and forming of their management mechanism at regional scale.

Theoretical, methodological and practical issues of risks management are examined in the tractates of domestic and foreign scientists, in particular: B. Andrushkiv, V. Basylevych, G. Bannister, Z. Vasylchenko, V. Vitlinskyi, V. Halasyuk, V. Hranaturova, A. Johns, A. Kaminskyi, V. Kravchenko, Ye. Kuzmin, I. Moiseyenko, F. Knight, V. Osetskyi, A. Peresad, R. Pikus, A. Starostina, V. Fedorenko, R. Charett, A. Chuhno, O. Yastremska, etc. The problem of investment processes development at meso-level is revealed in the tractates of: O. Amosha, Yu. Bazal, Z. Varnaliy, V. Heyets, Z. Herasymchuk, M. Dolishniy, S. Zaharin, I. Balabanov, I. Balnc, Ye. Boyko, N. Vnukova, V. Kovalyov, A. Melnyk, M. Melnyk, H Rummyantseva, M. Hvesyk, A. Chuhno, etc.

Notwithstanding the existing scientific achievements, the problems of investment activity risks still remain not completely examined. In particular, the following issues require further examination and improvement: theoretical and methodological aspects related to the deepening of theoretical, methodological and practical basis over investment activity risks research; analytical aspects related to identification and evaluation of the risks level; and organizational and economic aspects that create the ground for improvement of risks management mechanism in investment activity at regional level.

All the abovementioned has stipulated the urgency as well as scientific and practical value of the monograph, its basic goals and research tasks. *The monograph aims to* substantiate scientific and methodological basis and to develop practical recommendations over the improvement of investment activity risks management in a region. According to the aim and tasks of the research the monograph structure consists of: the preface, three chapters, the epilogue, the bibliography and the appendixes.

The first chapter of the monograph reveals and deepens the theoretical basis of the research of investment activity risks in the region. In particular, the journey into the history of the emergence of the «risk» notion and its forming as an economic category is shown, also in the context of conducting the investment activity. On the basis of the existing approaches generalization the author's definition of «investment activity risks in the region» is proposed. The functions of investment activity risks and their classification are outlined. The place of investment activity risks in the economic security is defined. The peculiarities of investment activity risks management at regional level are revealed. The author's definition of «the mechanism of investment activity risks management in the region» is proposed and the systematization of the methods of regional authorities' investment activity risks management is performed. The review of legislative and institutional basis of investment activity regulation in Ukraine is conducted.

The second chapter of the monograph is devoted to the complex analysis and evaluation of investment activity risks in Lviv region on the basis of the proposed methodic that stipulates calculation of the integral index of investment activity intraregional risks through estimation of determining factors that characterize the risks level in economic, social, technical, ecological and criminogenic spheres of the region. The key trends and problems of investment activity in Lviv region are found. Complex estimation of endo- and exogenous risks of investment activity in the region is conducted. The level of intraregional risks is defined and the joint influence of the complex of risks factors by every sphere of effect on investment efficiency in Lviv region is evaluated.

The third chapter of the monograph deals with the search for the ways of improvement of investment activity risks management mechanism in the region. For this purpose the prognosis of investment activity risks level in Lviv region is made. Methodological approach to choosing of the ways of investment activity risks diminishing in the region is formed.

The conceptual approach to forming of investment activity risks management mechanism in the region is developed. It specifies the principles of regional authorities' cooperation with investment activity entities and develops the proposals over risks management improvement in terms of the mechanism elements (organizational, informational, analytical, methodological and control) with the view to increase the investment activity risks management efficiency at the level of regional authorities.

The monograph is prepared in the framework of the basic directions of scientific and research work of State Institution «The M. I. Dolishnyi Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine», in particular «Monitoring and assessment of investment attraction of the Western region of Ukraine», «Assessment of investment activity in the region and determining of the leverages of its efficiency increase», «Directions of basic capital modernization in the region».

Informational basis of research encompasses the legislative acts, materials of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, of the State Agency on Investment and National Projects Regulation of Ukraine and of Lviv Region State Administration, statistical data of State Statistical Office of Ukraine, of Main Statistical Office in Lviv Region and of Eurostat, analytical materials of international rating agencies, monographic and fundamental research of foreign and domestic scientists, materials of scientific and practical conferences and analytical calculations performed in the course of conducting the research.

The author expresses profound gratitude to her family, who have supported her and motivated for the new findings. Special gratitude is sent to scientific consultants for inspiration and professional accompaniment: prof., PhD. V. S. Kravtsiv, prof., PhD. S. O. Ishchuk, PhD, s.s.o. S. L. Shults, PhD, s.s.o. M. I. Melnyk, PhD, s.s.o. S. V. Zaharin, prof., PhD H. M. Zaharchyshyn, , prof., PhD N. A. Micula, PhD, ass. prof. H. I. Rummyantseva, PhD, ass. prof. O. I. Yurynets, PhD, ass. prof. Y. S. Sytnyk, PhD, s.s.o. P. V. Zhuk. Also, many thanks to all the colleagues, who helped in the course of research.

ПІСЛЯМОВА

1. З огляду на сучасні стратегічні пріоритети регіонального розвитку України встановлено, що залучення інвестицій дозволяє змінити наявні негативні тренди економічного розвитку регіонів і підсилити їхню конкурентоспроможність. Це актуалізує завдання управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні і на перспективу. Ретроспективний аналіз наукових поглядів щодо змісту поняття «ризик» і систематизація наявних підходів до визначення поняття «ризиків інвестиційної діяльності» дали можливість трактувати його як імовірність отримати відмінний від очікуваного результат інвестиційної діяльності внаслідок дії екзогенних і ендегенних чинників впливу в регіоні. У рамках цього тлумачення на основі узагальнення підходів учених проведено класифікацію видів і функцій ризиків інвестиційної діяльності та визначено їхнє місце в інвестиційній безпеці регіону, що дозволило комплексно розкрити і поглибити сутність поняття «ризиків інвестиційної діяльності» у регіональному розрізі.

2. Оцінюючи вітчизняний стан управління ризиками, встановлено, що воно в регіональних органах влади побудоване на старій моделі управління, яка базується на фрагментарності та епізодичності прояву. Натомість нова модель управління передбачає досягнення ширшого кола ризиків і можливостей організації, інтегрованості учасників управління, системність реалізації. Це, своєю чергою, підтвердило потребу в перегляді та удосконаленні наявного механізму управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні.

На основі уточнення та конкретизації наявних дефініцій «механізм» і «управління ризиками» механізм управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні запропоновано розглядати як сукупність інструментів, методів, форм та засобів взаємодії суб'єктів управління ризиками з метою розроблення та реалізації управлінських рішень, спрямованих на попередження настання ризиків інвестиційної діяльності, зменшення і подолання наслідків їх впливу. Визначальними елементами механізму є відповідні методи управління ризиками інвестиційної діяльності. Критичний аналіз сучасних підходів до методів управління ризиками дозволив провести класифікацію методів управління ризиками інвестиційної діяльності на регіональному рівні, доповнивши її новою ознакою – наближеність

до ризиків (методи розвитку системи, раннього попередження, корективні, реабілітаційні), що дає змогу систематизувати методи та засоби управління ризиками, виходячи зі стану інвестиційної діяльності в регіоні і часу настання ризиків.

3. Для розв'язання проблеми оцінювання ризиків інвестиційної діяльності розроблено методичний підхід до комплексного оцінювання ризиків інвестиційної діяльності в регіоні, який передбачає аналіз ендо- й екзогенних ризиків, визначення інтегрального індексу внутрішніх регіональних ризиків інвестиційної діяльності і дозволяє виявити рівень ризиків у регіоні в розрізі ключових сфер прояву ризиків (економічної, соціальної, технічної, екологічної і криміногенної) та дати їм якісну оцінку.

4. На основі розрахунку інтегрального індексу внутрішніх регіональних ризиків інвестиційної діяльності встановлено, що у Львівській області з 2002 року рівень ризиків був середнім (0,44–0,51). У розрізі сфер прояву ризиків інвестиційної діяльності виявлено, що тенденція до зниження рівня ризиків спостерігалася в соціальній і криміногенній сферах – з високого рівня (0,98 і 0,70, відповідно) 2000 року до низького (0,36 і 0,45, відповідно) – 2013-го і економічній сфері – зі середнього рівня (0,61) до низького (0,25). В екологічній сфері також відбувалося зменшення рівня ризиків, їх рівень упродовж 2000–2013 рр. загалом був низьким, за винятком окремих років. На відміну від інших видів ризиків, у Львівській області технічні ризики зі середнього рівня (0,53) зросли до високого (0,90), що негативно вплинуло на загальний рівень внутрішніх регіональних ризиків.

На основі проведеного множинного регресійного аналізу вдалося встановити сукупність факторів сфер прояву ризиків, спільний вплив яких був найвідчутнішим для інвестовіддачі у формі доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що забезпечило можливість формування відповідних заходів із мінімізації цих ризиків.

5. Доведено, що у процесі управління ризиками інвестиційної діяльності важливим етапом є не лише встановлення наявного стану інвестиційного клімату, а також передбачення перспективних тенденцій. З огляду на це за допомогою використання методу експоненціального згладжування Р. Брауна здійснено прогнозування рівня ризиків інвестиційної діяльності у Львівській області. Це дозволило встановити, що в короткотерміновій перспективі

тенденції попередніх років збережуться і внутрішні регіональні ризики інвестиційної діяльності залишатимуться на середньому рівні навіть за умови зростання технічних ризиків і зниження інших видів ризиків до низького рівня.

6. Зростання зовнішніх загроз і нестабільність внутрішніх умов інвестування в регіоні спонукають до вжиття заходів, які б поліпшили інвестиційний клімат. Виходячи з цього, сформовано методологічний підхід, згідно з яким у розрізі превентивного і корективного напрямів зниження ризиків інвестиційної діяльності в регіоні систематизовано важелі зниження ризиків за обраною системою критеріїв. На основі цього підходу розроблено практичні рекомендації, що дозволять поліпшити умови інвестування в регіоні за рахунок зниження ризиків.

7. Розроблено концептуальний підхід до формування механізму управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні. Згідно з цим підходом визначено принципи взаємодії регіональних органів влади із суб'єктами інвестиційної діяльності і в розрізі складових механізму (організаційної, інформаційної, аналітичної, методологічної і контрольної) розроблено пропозиції щодо його вдосконалення. Зокрема, для налагодження організації управління ризиками сформовано концептуальну модель формування підсистеми інвестиційного ризик-менеджменту в регіональних органах влади; для систематизації та обліковування інформації про ризики запропоновано створити реєстри ризиків інвестиційної діяльності в регіоні на основі паспортів ризиків, а також розробляти програми управління ризиками; для оцінювання ефективності управління ризиками розроблено відповідні критерії.

EPILOGUE

1. Considering modern strategic priorities of Ukraine's regional development the fact that attraction of investment allows changing the existing negative trends of regional economic development and strengthening of their competitive ability was confirmed. This makes urgent the task of investment activity risks management at regional level and for the perspective as well. Retrospective analysis of scientific views over the essence of the «risk» notion and systematization of the existing approaches to definition of the notion «the investment activity risks» allowed to regard it as the possibility to obtain the result of investment activity other than expected due to the effect of exogenous and endogenous influence factors in the region. In the context of this interpretation and on the basis of generalization of scientists' approaches the classification of types and functions of investment activity risks is conducted and their place in the investment security of the region is defined. This enabled the complex disclosure and deepening of the essence of «investment activity risks» notion in the regional context.

2. While evaluating the domestic condition of risks management it is found that regional authorities use the old management model based on the fragmentation and episodic of display. Instead, the new management model stipulates encompassing of the extended circle of risks, organization possibilities, management participants integrity and realization consistency. This, in its turn, confirms the need to review and improve the existing mechanism of investment activity risks management at regional level.

On the basis of specification of the existing definitions of «mechanism» and «risks management» the mechanism of investment activity risks management in the region is proposed to be regarded as the complex of instruments, methods, forms and means of risk management entities' cooperation in order to develop and implement management decisions directed at prevention of emergence of investment activity risks and diminishing and overcoming of their influence. The relevant methods of investment activity risks management are the defining elements of the mechanism. Critical analysis of existing approaches to the methods of risks management allowed conducting the classification of investment activity risks management methods at regional level supplementing it with the new feature – proximity to risks (methods of system development, early warning,

correction, rehabilitation). This allows systematization of methods and means of risks management considering the condition of investment activity in the region and time of risks emergence.

3. In order to solve the problem of investment activity risks evaluation the methodic approach to complex evaluation of investment activity risks in the region is developed stipulating the analysis of endo- end exogenous risks and the calculation of integral index of investment activity intraregional risks that allows determining of risks level in the region in the context of key spheres of risks display (economic, social, technical, ecological and criminogenic) and their qualitative assessment.

4. On the basis of calculation of integral index of investment activity intraregional risks it is defined that since 2002 Lviv region has the average risks level (0,44–051). In the context of the display spheres of investment activity risks it is found that the tendency of risks level decrease was observed in social and criminogenic spheres – form high level (0,98 and 0,70, accordingly) of 2000 to the low one (0,36 and 0,45, accordingly) of 2013 and in economic sphere – form average level (0,61) to low (0,25). Ecological sphere was also characterized by risks level decrease. Their level during 2000–2013 in general was low with the exception of a few years. On the contrary to other risks types, technical risks in Lviv region grew form the average level (0,53) to high (0,90), negatively affecting the general level of intraregional risks.

On the basis of conducted multiple regression analysis the complex of factors of risks display spheres was found. Their joint influence was the most essential for the investment efficiency in the form of income (revenue) from production sales (goods, works, services) and provided the possibility of forming of relevant measures to minimize the risks.

5. It is proved that not only revealing of current state of investment climate, but also predicting of the perspective tendencies is an important stage in the course of investment activity risks management. Taking into account the abovementioned, the prognosis of investment activity risks level in Lviv region was made on the basis of Robert Brown's exponential smoothing method. This allowed finding out the fact that in the short-term perspective the trends of previous years will still be observed and intraregional risks of investment activity will remain at average level even if technical risks grow and other risk types decrease to the low level.

6. Growth of external threats and instability of internal conditions of investment in the region stimulate taking measures to improve investment climate. Considering this, the methodological approach is formed, according to which, the leverages of risks diminishing by the chosen criteria system are systematized in terms of preventive and corrective directions of investment activity risks diminishing in the region. On the basis of the approach the practical recommendations to improve investment conditions in the region through risks diminishing are developed.

7. The conceptual approach to forming of investment activity risks management mechanism in the region is developed. According to the approach, the principles of regional authorities' cooperation with investment activity entities are defined and also in terms of the elements of mechanism (organizational, informational, analytical, methodological and control) the proposals of its improvement are developed. In particular, the conceptual model of forming of investment risk-management subsystem for regional authorities is outlined in order to advance the risk management organization; the registers of investment activity risks in the region on the basis of passports and risks management programs are proposed to be created in order to systematize and estimate information on risks.

Tkach S.

Risk management of investment activity in the region: theoretical basis and applied aspects : monograph / S. Tkach. – Lviv : SI «M. I. Dolishnyi Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine», 2015. – 234 p.

ISBN 978-966-02-4252-4

ISBN 978-966-02-7741-0

The monograph outlines theoretical basis of research of investment activity risk management at regional level. Methodical approach to the complex estimation of investment activity risks in the region is developed. The key trends and problems of investment activity in Lviv region are revealed. The complex evaluation of endo- and exogenous risks of investment activity in the region is conducted. Methodological approach to choosing the risks diminishing directions in the investment activity of the region is formed. Conceptual approach to forming of investment activity risks management mechanism at regional level is developed and the proposals over its improvement are given.

For the state employees, economists, managers, interested experts, scientific and academic officers, doctoral students, postgraduate students, students.